

Omsorgsnämnden

Tid

Torsdagen den 23 april 2026 kl. 13:00

Plats

Torsåsgatan 1B, Kalmar

Omfattning

§ 22-32

Beslutande

Michael Ländin (S), ordförande
Måns Linge (M), 1:e vice ordförande
Michael ben Larbi Palmquist (V), tjänstgörande ersättare
Nils Ahlberg (M)
Anna Johansson (S)
Liselotte Ammert (KD)
Kenneth Sjöström (S)
Sanna Khadem-Hosseini (M), tjänstgörande ersättare
Richard Ilett (S)
Anna Gunnarsson (KD), tjänstgörande ersättare
Bengt Thörnblad (C)

Ersättare

Niklas Brevestedt (S)
Solvig Holmer (S)
Kerstin Lindblom (C)

Övriga

Patrik Glasberg, förvaltningschef
Peter Notini, nämndsekreterare
Mia Lindgren, kvalitetschef
Maria Houmann, stadsarkitekt § 23
Gabriella Arrland, bygglovsarkitekt § 23
Helena Bertilsson, utvecklingsstrateg §§ 24-25
Maria Johansson, HR-specialist, §§ 25-26
Kristina Dahlberg, enhetschef med processledaransvar § 27
Anneli Garp, utvecklingsstrateg §§ 28-29

Sammanträdesdatum
2026-04-23

Sekreterare

Peter Notini

Justeras

Michael Ländin
ordförande

Richard Ilett

Sammanträdesdatum
2026-04-23

Föredragningslista

§ 22

Fastställande av dagordning samt protokolljusterare

Richard Ilett (S) föreslås som justerare för sammanträdesprotokollet varpå nämndsledamöterna bifaller förslaget att utse Richard som justerare. Ordförande Michael Ländin (S) frågar därefter om nämnden kan godkänna dagordningen för sammanträdet varpå dagordningen fastställs av nämndsledamöterna.

Beslut

Omsorgsnämnden fastställer den upprättade dagordningen för sammanträdet och utser Richard Ilett (S) att tillsammans med ordförande Michael Ländin (S) justera protokollet för sammanträdet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 23

Presentation av Kalmar kommuns arkitekturstrategi

Stadsarkitekt Maria Houmann och bygglovsarkitekt Gabriella Arrland informerar om Kalmar kommuns arkitekturpolitik och strategi. Maria Houmann inleder med att berätta Samhällsbyggnadsnämnden gav 2022 samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att påbörja ett arbete med att ta fram en arkitekturpolitik och strategi. Kommunfullmäktige slog fast genom antagandet 2023 av Kalmar kommuns Översiktsplan att politik och strategi ska tas fram för hela kommunen i syfte att säkerställa god arkitektur och hållbara livsmiljöer. Detta dokument, som består av arkitekturpolitik och strategi, ger vägledning för fysisk planering, bygglov, markanvisningar och gestaltning. Den bygger på kommunens översiktsplan, nationella riktlinjer och inspiration från goda exempel. Maria uppger att ett beslut beträffande arkitekturpolitiken och strategin ska tas av kommunfullmäktige den 15 juni.

Maria informerar om de arkitekturdefinitioner samt nationella riktlinjer avseende politik för arkitektur, form och design som legat till grund för kommunens arkitekturpolitik. Arkitekturpolitiken gäller för hela kommunen och är vägledande i all planering, byggande och förvaltning. Maria redogör därefter den fyrfrågesprincip samt de förhållningsätt som kommunen ska tillämpa vid förändring i den fysiska miljön för att säkerställa en god resurshushållning.

Gabriella Arrland berättar därefter att ett särskilt verktyg har tagits fram som ska utgöra ett gemensamt stöd för de som utvecklar den fysiska miljön i Kalmar kommun. Arkitekturverktyget består av ett antal vägledande begrepp som sätter arkitekturen i fokus. Begreppen är **Koncept, Ansvar, Lokal, Medel, Attraktiv** och **Robust**. Tillsammans bildar begreppens första bokstav ett namn: **K-A-L-M-A-R**. Begreppen används för att lyfta fram viktiga aspekter som behöver beaktas i planering, byggnation och förvaltning av den fysiska miljön. Det ska finnas en tydlig konceptidé som förklarar varför projektet görs. Ansvarsfördelningen ska vara tydligt uttalad där rätt kompetens används i rätt skede. Projektet ska anpassas till lokala förutsättningar och platsens identitet. Vilka medel och resurser som finns sätter ramarna för projektet, men behöver också utmanas genom att hitta olika lösningar i ett tidigt skede. Projektet ska bidra till att göra Kalmar ännu mer attraktivt, både för de som använder och besöker platsen. Det ska vara projekt som är robusta för olika förändringar som sker på kortare och längre sikt.

Beslut

Omsorgsnämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 24

Information om semesterrekryteringen 2026

Utvecklingsstrateg Helena Bertilsson ger en redogörelse om hur semesterrekryteringen av semestervikarier/sommarkollegor för sommaren 2026 framskrider. Helena uppger att rekryteringen rullar på bra för tillfället. 86% av de semestervikarier/sommarkollegor som omsorgsförvaltningen har behov av inför sommaren har anställts. Vidare finns det fortsatt ett inflöde av sökande till den annonsen som kommunen har uppe för sommaren där ca 37% av de sökande väljer att söka jobb inom äldreomsorg i första hand. Helena uppger att en glädjande detalj är att antalet återkommande sommarkollegor från föregående sommar är högre i år. Det vill säga att en stor andel av de som jobbade förra sommaren har valt att komma tillbaka och jobba även denna sommar. Förvaltningen fortsätter dessutom sin satsning på rekryteringsambassadörer som är aktivt ute på olika jobbmässor och skolor för att informera om sommarjobb inom omsorgen. Förvaltningen jobbar också hårt med att få till en bra introduktion för sommarkollegorna så att de erhåller den kunskap som de behöver för att utföra sina arbetsuppgifter. Det pågår även ett aktivt arbete bland de medarbetare som agerar handledare för sommarkollegorna. Handledarna är väldigt engagerade vilket gör att de nya vikarierna får ett bra bemötande.

Helena redovisar därefter det arbetssätt som tillämpas i semesterrekryteringen. Förvaltningen har jobbat in ett systematiskt arbetssätt i rekryteringsarbetet med ett fokus på ständiga förbättringar. Arbetet med semesterrekryteringen pågår över hela året. Helena uppger att den arbetsgrupp som arbetar med semesterrekryteringen har utvecklat en god förmåga att kunna bedöma vilka sökande som passar för jobb inom omsorgens samt kunna bedöma om en sökande har exempelvis tillräckliga språkkunskaper för att kunna hantera jobbet.

En utmaning som rekryteringsgruppen har stött på är att ett antal sökande saknar körkort. Detta gör det något svårt att hitta sommarkollegor som kan jobba ute i ytterområdena inom kommunen där man behöver färdas med bil till omsorgstagarna. En annan utmaning är att kunna rekrytera in vikarier för kommunens sjuksköterskor. Förvaltningen har därmed vidtagit nya arbetssätt i år avseende rekryteringen av sjuksköterskevikarier.

Avslutningsvis så berättar Helena om de framgångsfaktorer som förvaltningen har haft i semesterrekryteringen. Bland framgångsfaktorerna ingår bland annat det systematiska arbetssättet över hela året och att man arbetar att ständigt förbättra rekryteringsarbetet. Dessutom har förvaltningen lyckats få till en bra introduktionen för sommarkollegorna som gör att de kan hantera arbetet under sommaren.

Beslut

Omsorgsnämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 25

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet

Dnr ON 2026/0063

Handlingar

- Tjänsteskrivelse 2026-04-13

Bakgrund

Det systematiska arbetsmiljöarbetet fortlöper enligt årshjul. Omsorgsförvaltningen arbetar aktivt med att ha en levande dialog om arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet är något som sker i vardagen ute på respektive arbetsplats. En del i uppföljningen är medarbetarenkäten samt SAM-enkäten som har genomförts vintern 2025/2026. Det sammanställda resultatet från dessa är ett viktigt underlag för att kartlägga, bedöma och åtgärda förbättringsområden i den psykosociala arbetsmiljön.

Beslut

Omsorgsnämnden beslutar att anteckna informationen till protokollet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 26

Information om införandet av schemalägningsverktyg

HR-specialist Marie Johansson informerar om det pågående arbetet att implementera det nya schemalägningsverktyget Konvoj för planering av bemanning inom vård och omsorg. Marie berättar att arbetet fortlöper enligt plan. Av de ca 1500 medarbetare som förvaltningen har inom verksamheten så använder ca 400 medarbetare kontinuerligt det nya schemalägningsverktyget. Efter den 20 april så kommer ytterligare fler arbetsgrupper att börja använda verktyget vilket medför att ca 900 medarbetare kommer att använda sig av Konvoj när de lägger sina arbetsscheman. Planen är att implementeringsarbetet kring schemalägningsverktyget ska vara färdigt till våren 2027.

Marie redogör därefter exempel på effekter som det nya schemalägningsverktyget medfört för verksamheten. Verktyget har medfört ett minskat behov av vikarier samt att den administrativa tid som läggs åt att planera arbetschema har minskat. För att följa upp medarbetarnas syn på implementeringen av Konvoj så har omsorgsförvaltningen genomfört en follow-up-studie (uppföljningsstudie) bland de medarbetare som har använt verktyget sedan oktober 2025. Marie uppger att uppföljningsstudien påvisade ett par saker som förvaltningen behöver åtgärda avseende implementeringen av Konvoj. Uppföljningsstudien påvisade bland annat att införandet av Konvoj visar att förändringen i nuläget inte upplevs ha medfört tydliga förbättringar i schemaläggningen och att införandet har ännu inte fullt uppnått önskad effekt ur ett medarbetarperspektiv. Medarbetarna rapporterade att brister i information, dialog och delaktighet påverkade både förståelsen för förändringen och acceptansen i verksamheten. Därtill fanns det skillnader i upplevelse mellan dag-, kvälls- och nattpersonal, vilket behöver beaktas i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Utifrån uppföljningsstudien så har omsorgsförvaltningen utarbetat ett par åtgärder för att hantera det som uppföljningen påvisade. Förvaltningen har bland annat utvecklat former för tidig och kontinuerlig dialog med medarbetare. Förvaltningen har även arbetat med att tydliggöra hur schemaläggning påverkas av lagstiftning respektive systemstöd. Verksamheten arbetar även med att säkerställa att information når samtliga medarbetare och att verksamheten anpassa arbetssätt utifrån olika personalgruppers förutsättningar. Marie uppger att förvaltningen redan har fått en initial uppföljning av de ovan nämnda åtgärderna. Denna uppföljning påvisar att medarbetarna upplever nu en större delaktighet i schemaarbetet. Medarbetarna upplever att även förbättringar gällande den information som de får om schemalägningsverktyget.

Beslut

Omsorgsnämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 27

Debitering av sondmat på vård- och omsorgsboende

Dnr ON 2026/0060

Handlingar

- Tjänsteskrivelse 2026-04-07
- Bilaga 1: Sondnäring prisberäkning

Bakgrund

Det har inkommit en fråga till omsorgsförvaltningen från omsorgstagare som undrar om de ska betala samma avgift för sondmaten som för vanlig mat. De hänvisar till inslag på radion ”Emmaboda tog mer betalt för sondmat – bröt mot lagen - P4 Kalmar | Sveriges Radio” samt till rättsfallet kopplat till detta i mål nr 3752-53-25, 4575-77-25.

I Kalmar kommun betalar omsorgstagare på vård och omsorgsboende 4034 kr i månaden för kost, oavsett med vilken typ av näring man nutrierar sig och hur mycket man äter/dricker. Förvaltningen gör avdrag vid exempelvis sjukhusvistelse eller annan frånvaro.

Mängden sondmat och vilken typ av sondmat som man använder är individuellt anpassat och kan också justeras med kort varsel vilket ibland leder till svinn. I snitt har en omsorgstagare med sondmat 3 påsar per dag, men antalet varierar mellan 2-4 för att fylla behov av näring och protein.

Förvaltningen har i dessa beräkningar inte valt att inkludera kostnaderna för de förbrukningsartiklar som man använder vid sondmat som sprutor, matningsslangar/aggregat. Inte heller frakten är med i beräkningarna.

I rättsfallet ”Emmaboda” Mål nr 3752-53-25, 4575-77-25 kan vi läsa följande; Av förarbetena framgår att i princip samtliga kostnader som vid en normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt bör kunna läggas till grund för självkostnadsberäkningen. Alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till ska ingå i en självkostnadsberäkning (prop. 2016/17:171 s. 302).

Omsorgsnämnden har därmed följande alternativ att begrunda:

Alternativ 1; ta betalat enligt nu gällande rutin för måltidsabonnemang

Trots att vi valt att exkludera frakten som Emmaboda nu tar betalt för, anser förvaltningen att kostnaden för måltidsabonnemanget i Kalmar kommun står i paritet med de snittkostnader vi har för sondmaten enligt beräkningen i Bilaga 1. Somliga omsorgstagare som har sondmat äter/dricker ibland en del anpassad kost utöver sin sondmat som förvaltningen också behöver täckning för.

Alternativ 2; Självkostnadspris, omsorgstagaren bekostar antalet påsar man förbrukar

Omsorgsnämnden**PROTOKOLL**

Sammanträdesdatum
2026-04-23

Emmaboda har efter domen i förvaltningsrätten tagit betalt enligt följande;
Man betalar självkostnadspris, där ingår antal påsar man nyttjar inklusive frakt.
Dvs. det vi får faktura för varje specifik person. Man betalar inte för aggregat.

Förvaltningen har möjlighet att göra på liknande sätt men det innebär i vissa fall en ökad kostnad för omsorgstagaren. Arbetssättet skulle också innebära ökad logistik och ökade transporter då teknik- och fastighetsförvaltningen idag sköter logistiken och varorna inte beställs direkt till det enskilda boendet. Förvaltningen behöver om man antar alternativ 2 ta fram riktlinjer för när man ska ta betalt för övrig mat och dryck som man intar.

Administrationen för både omsorgspersonal och avgiftshandläggare ökar, för att det ska bli rätt debitering. Avdrag för kost måste göras och ett individuellt anpassat tillägg för sondmat måste hanteras.

Vem som ska debiteras för svinn både vid byte av sort och när ex en påse går sönder, behöver hanteras samt om förvaltningen ska lägga till kostnaderna för frakt och ”plaster”. Om kostnaden för frakt och plaster ska betalas av omsorgstagaren kommer majoriteten av omsorgstagarnas kostnad att överstiga det nuvarande månadskostnaden för kost.

Omsorgsförvaltning föreslår följaktligen att omsorgsnämnden beslutar att ta betalat för sondmat på kommunens vård- och omsorgsboende enligt nu gällande rutin för måltidsabonnemang.

Överläggning

Enhetschef med processledaransvar Kristina Dahlberg ger en muntlig redogörelse gällande det uppkomna ärendet som berör debitering av sondmat på kommunens vård- och omsorgsboende. Efter genomgången så finner ordförande Michael Ländin (S) att det förekommer inget annat förslag till beslut utöver det liggande att omsorgsnämnden beslutar att betalning av sondmat på kommunens vård- och omsorgsboende ska ske enligt nu gällande rutin för måltidsabonnemang. Ordförande frågar nämnden om de kan bifalla det liggande förslaget till beslut varpå nämnden beslutar att betalningen för sondmat på kommunens vård- och omsorgsboende ska ske enligt nu gällande rutin.

Beslut

Omsorgsnämnden beslutar att betalning av sondmat på kommunens vård- och omsorgsboende ska ske enligt nu gällande rutin för måltidsabonnemang.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 28

Motion - Rätt till värdighet, integritet och självbestämmande inom hemtjänsten

Dnr ON 2026/0018

Handlingar

- Tjänsteskrivelse 2026-04-07
- Motion från Kristdemokraterna - Rätt till värdighet, integritet och självbestämmande inom hemtjänsten

Bakgrund

En motion har inkommit via Kristdemokraterna för omsorgsnämnden att besvara. Motionen framför att det saknas i Kalmar kommun tydliga, formaliserade rutiner för hur omsorgstagarnas önskemål om att få hjälp av personal av samma kön vid kroppsnära omsorg ska efterfrågas, dokumenteras och följas upp. Kristdemokraterna menar att just därför behövs tydlighet. Att något inte alltid kan garanteras innebär inte att kommunen ska sakna strukturer för att systematiskt fråga, dokumentera och i möjligaste mån planera omsorgen utifrån den äldres önskemål. Självbestämmande och integritet ska inte vara beroende av tillfälligheter eller godtycke

Omsorgsnämnden delar uppfattningen att trygghet, integritet och självbestämmande är grundläggande. För omsorgstagare kan det vara av stor betydelse att få stöd av personal av ett visst kön, särskilt vid integritetskänsliga insatser. Detta är önskemål som bottnar i trygghet, värdighet och personligt välbefinnande och omsorgsförvaltningen har full respekt för att detta kan vara viktigt. Samtidigt pågår en nationell översyn där regeringen på flera sätt ser över hur tryggheten för äldre kan öka. Uppdrag har givits till IVO (Inspektionen för vård och omsorg) BRÅ (Brottsförebyggande rådet) samt Socialstyrelsen. Riksdagen har tidigare ställt sig bakom motion om att äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer. Äldre- och socialförsäkringsministern har också gjort uttalande kring rätten att välja kön. Nämnden följer detta noggrant och inväntar nationella beslut för att säkerställa att lokala riktlinjer ligger i linje med eventuellt kommande lagstiftning och nationella riktlinjer. Genom att fokusera på trygghet, kontinuitet och kompetens kan det säkerställas att alla omsorgstagare får stöd av hög kvalitet.

Omsorgstagarperspektiv

Enligt socialtjänstlagen ska omsorgen bygga på respekt för individens självbestämmande och integritet, och omsorgsförvaltningen arbetar med att så långt det är möjligt beakta omsorgstagares önskemål vilket i genomförandeplanen. Samtidigt finns ingen lagstadgad rätt att välja kön på personal, och detta kan inte alltid heller garanteras utifrån bemanning, arbetsmiljö eller schemaläggning. Den nuvarande könsfördelningen inom omsorgen – där en majoritet av personalen är kvinnor – gör att det i praktiken inte alltid finns personal av båda könen att tillgå. Nationellt ses en demografisk utveckling där fler äldre behöver stöd samtidigt som färre personer finns i arbetsför ålder. För att säkerställa stabilitet, trygghet och kontinuitet för alla omsorgstagare behöver

Sammanträdesdatum
2026-04-23

därför den samlade kompetensen användas effektivt. Vid akuta eller oplanerade behov måste omsorg kunna ges omedelbart – oavsett vem som råkar vara på plats – för att upprätthålla säkerhet och trygghet.

Ur ett omsorgsperspektiv är det avgörande att rätt kompetens finns på rätt plats. Många situationer kräver särskilda kunskaper – exempelvis demenskompetens eller delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter

Medarbetarperspektiv

För att omsorgen ska fungera väl behöver personalen också kunna arbeta hållbart. Om bemanningen styrdes i hög grad av kön skulle det riskera att leda till fler personalbyten och minskad kontinuitet.

Nuvarande lagstiftning

Enligt nuvarande lagstiftning är det inte möjligt att systematisera rätten för omsorgstagare att välja kön på personal som ska hjälpa vid integritetskänsliga insatser. Detta styrs av diskrimineringslagen samt praxis enligt JO (Justitieombudsmannen) vilket leder till att kommunen inte kan tillämpa generella regler om att vissa arbetsuppgifter, såsom duschning eller annan personlig hygien ska utföras av personal av visst kön.

Lagstiftningen tillåter att undantag kan göras i individuellt motiverade fall, men ska då ha koppling exempelvis till tidigare allvarliga händelser med stark påverkan för den enskilde med tydlig prövning av det enskilda fallet.

Samlad slutsats

Enligt nuvarande lagstiftning är det inte möjligt att systematisera rätten för omsorgstagare att välja kön på personal som ska hjälpa vid integritetskänsliga insatser. Den nationella översynen är i ett pågående skede, och kommunen kommer att anpassa sina rutiner när tydligare statliga riktlinjer eller lagstiftning föreligger. Genom att värna kompetens, kontinuitet och omsorgskvalitet kan vi säkerställa trygg och professionell omsorg för alla, samtidigt som vi är lyhörda för individuella önskemål när det är möjligt.

Överläggning

Utvecklingsstrateg Anneli Garp redovisar det svar som omsorgsförvaltningen har upprättat på den motion som Kristdemokraterna har inkommit med.

Omsorgsförvaltningens förslag till beslut är att omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att avslå motionen. Nämndsledamot Liselotte Ammert (KD) meddelar att hon yrkar att omsorgsnämnden ska föreslår att kommunfullmäktige ska bifalla motionen. Förste vice ordförande Måns Linge (M) meddelar att han också yrkar bifall på den inkomna motionen. Ordförande Michael Ländin (S) samt nämndsledamöterna Anna Johansson (S) och Bengt Thörnblad (C) meddelar att de yrkar bifall på omsorgsförvaltningens förslag till beslut om att kommunfullmäktige ska avslå motionen.

Ordförande meddelar att det därmed finns två yrkande beträffande Kristdemokraternas motion som omsorgsnämnden ska ta ställning till. Det första yrkandet är att omsorgsnämnden fastställer det liggande förslaget till beslut om att omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att

Sammanträdesdatum
2026-04-23

avslå motionen. Det andra yrkandet är att nämnden föreslår att kommunfullmäktige ska bifalla motionen.

Ordförande frågar om nämnden väljer att bifalla första yrkandet om att fastställa förvaltningens förslag på till beslut eller om de önskar bifall det andra yrkandet om att bifalla motionen. Ordförande finner att nämnden beslutar att fastställa det liggande förslaget till beslut om att omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att avslå motionen.

Omröstning begärs om vilket yrkande som nämnden ska lämna beträffande motionen varvid ordförande ställer följande propositionsordning: Ni som önskar avslå Kristdemokraternas motion röstar Ja. Ni som önskar bifalla motionen röstar Nej.

Omröstning sker och utfaller med 6 Ja-röster mot 5 Nej-röster.

Ja-röster avges av Michael Ländin (S), Anna Johansson (S), Kenneth Sjöström (S), Richard Ilett (S), Michael ben Larbi Palmquist (V) och Bengt Thörnblad (C).

Nej röster avges av Måns Linge (M), Nils Ahlberg (M), Sanna Khadem-Hosseini (M), Liselotte Ammert (KD) och Anna Gunnarsson (KD).

Ordförande finner att omsorgsnämnden fastställer det liggande förslaget till beslut att omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen från Christopher Dywik (KD), Liselotte Ammert (KD), Fredrik Sjömar (KD) och Alexander Krasnov (KD) om Rätt till värdighet, integritet och självbestämmande inom hemtjänsten.

Beslut

Omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar:
Kommunfullmäktige avslår motionen från Christopher Dywik (KD), Liselotte Ammert (KD), Fredrik Sjömar (KD) och Alexander Krasnov (KD) om Rätt till värdighet, integritet och självbestämmande inom hemtjänsten.

Reservation

Följande reservation gällande nämndens beslut inkommer från nämndsledamöterna Måns Linge (M), Nils Ahlberg (M), Sanna Khadem-Hosseini (M), Liselotte Ammert (KD) och Anna Gunnarsson (KD):
”Kristdemokraterna (KD) och Moderaterna (M) reserverar sig till förmån för eget förslag att bifalla motionen”.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 29

Motion - Rätt att välja kön på personal vid intim omvårdnad inom kommunens verksamheter

Dnr ON 2026/0027

Handlingar

- Tjänsteskrivelse 2026-04-07
- Motion från Sverigedemokraterna - Rätt att välja kön på personal vid intim omvårdnad inom kommunens verksamheter

Bakgrund

En motion har inkommit via Sverigedemokraterna (SD) för omsorgsnämnden att besvara. Motionen berör att det saknas en tydlig och systematiserad rätt för omsorgstagare i Kalmar kommun att få välja kön på den personal som utför intim omvårdnad. Sverigedemokraterna uppger att även om många verksamheter försöker tillmötesgå sådana önskemål när det är praktiskt möjligt sker detta utan likvärdighet, tydlighet eller formell förankring i riktlinjer och rutiner. Rätten är därmed inte garanterad och riskerar att bli beroende av tillfälliga bemanningsförutsättningar.

Omsorgsnämnden delar uppfattningen att vård och omsorg skall utföras med höga krav på respekt, lyhördhet och trygghet i utförandet och att det för omsorgstagare kan det vara av stor betydelse att få stöd av personal av ett visst kön, särskilt vid integritetskänsliga insatser. Detta är önskemål som bottnar i trygghet, värdighet och personligt välbefinnande och omsorgsförvaltningen har full respekt för att detta kan vara viktigt. Samtidigt pågår en nationell översyn där regeringen på flera sätt ser över hur tryggheten för äldre kan öka. Uppdrag har givits till IVO (Inspektionen för vård och omsorg) BRÅ (Brottsförebyggande rådet) samt Socialstyrelsen. Riksdagen har tidigare ställt sig bakom motion om att äldre ska ha rätt att välja vårdare av samma kön i intima vårdsituationer. Äldre- och socialförsäkringsministern har också gjort uttalande kring rätten att välja kön. Nämnden följer detta noggrant och inväntar nationella beslut för att säkerställa att lokala riktlinjer ligger i linje med eventuellt kommande lagstiftning och nationella riktlinjer. Genom att fokusera på trygghet, kontinuitet och kompetens kan det säkerställas att alla omsorgstagare får stöd av hög kvalitet.

Omsorgstagarperspektiv

Enligt socialtjänstlagen ska omsorgen bygga på respekt för individens självbestämmande och integritet, och omsorgsförvaltningen arbetar med att så långt det är möjligt beakta omsorgstagares önskemål. Samtidigt finns ingen lagstadgad rätt att välja kön på personal, och detta kan inte alltid heller garanteras utifrån bemanning, arbetsmiljö eller schemaläggning. Den nuvarande könsfördelningen inom omsorgen – där en majoritet av personalen är kvinnor – gör att det i praktiken inte alltid finns personal av båda könen att tillgå. Nationellt ses en demografisk utveckling där fler äldre behöver stöd samtidigt som färre personer finns i arbetsför ålder. För att säkerställa stabilitet, trygghet och kontinuitet för alla omsorgstagare behöver därför den samlade kompetensen användas effektivt. Vid akuta eller oplanerade behov måste omsorg kunna ges

Sammanträdesdatum
2026-04-23

omedelbart – oavsett vem som råkar vara på plats – för att upprätthålla säkerhet och trygghet.

Ur ett omsorgsperspektiv är det avgörande att rätt kompetens finns på rätt plats. Många situationer kräver särskilda kunskaper – exempelvis demenskompetens eller delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter

Medarbetarperspektiv

För att omsorgen ska fungera väl behöver personalen också kunna arbeta hållbart. Om bemanningen styrdes i hög grad av kön skulle det riskera att leda till fler personalbyten och minskad kontinuitet.

Nuvarande lagstiftning

Enligt nuvarande lagstiftning är det inte möjligt att systematisera rätten för omsorgstagare att välja kön på personal som ska hjälpa vid integritetskänsliga insatser. Detta styrs av diskrimineringslagen samt praxis enligt JO (Justitieombudsmannen) vilket leder till att kommunen inte kan tillämpa generella regler om att vissa arbetsuppgifter, såsom duschning eller annan personlig hygien ska utföras av personal av visst kön.

Lagstiftningen tillåter att undantag kan göras i individuellt motiverade fall, men ska då ha koppling exempelvis till tidigare allvarliga händelser med stark påverkan för den enskilde med tydlig prövning av det enskilda fallet.

Samlad slutsats

Enligt nuvarande lagstiftning är det inte möjligt att systematisera rätten för omsorgstagare att välja kön på personal som ska hjälpa vid integritetskänsliga insatser. Den nationella översynen är i ett pågående skede, och kommunen kommer att anpassa sina rutiner när tydligare statliga riktlinjer eller lagstiftning föreligger. Genom att värna kompetens, kontinuitet och omsorgskvalitet kan vi säkerställa trygg och professionell omsorg för alla, samtidigt som vi är lyhörda för individuella önskemål när det är möjligt.

Överläggning

Utvecklingsstrateg Anneli Garp redovisar det svar som omsorgsförvaltningen har upprätta på den motion som Sverigedemokraterna har inkommit med.

Omsorgsförvaltningen förslag till beslut är att omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att avslå motionen. Ordförande finner att det att det förekommer inget annat förslag till beslut utöver det liggande förslaget. Ordförande finner att omsorgsnämnden fastställer det liggande förslaget till beslut att omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen från Mia Luäng (SD), Johnny Svedin (SD) och Jan Karlsson (SD) om rätt att välja kön på personal vid intim omvårdnad kommunens verksamheter.

Beslut

Omsorgsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Kommunfullmäktige avslår motionen från Mia Luäng (SD), Johnny Svedin (SD) och Jan Karlsson (SD) om rätt att välja kön på personal vid intim omvårdnad kommunens verksamheter.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 30

Delegationsbeslut

Sammanställning av delegationsbeslut för perioden 2026-03-26 till 2026-04-22 presenteras för ledamöterna.

Beslut

Omsorgsnämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 31

Anmälningssärenden

Dnr ON 2026/0003

Handlingar

- Tjänsteskrivelse 2026-04-16
- Förteckning på inkomna anmälningssärenden till omsorgsnämnden april 2026

Inkomna anmälningssärenden till omsorgsnämnden från och med 2026-03-26 till och med 2026-04-23

- Samhällsbyggnadskontoret – Informationsbrev om förslag till ny detaljplan för Palmen 6 med flera, Sandås
- Kalmar kommun - Kallelse och dagordning till Tillgänglighetsrådet 2025-04-14
- Upprättad återrapportering till Socialstyrelsen av 2025 års statsbidrag till Äldreomsorgslyftet (ON 2025/0034)
- Presentation personalkontinuitet inom hemtjänst till och med 2026-04-05
- Inspektionen för vård och omsorg (IVO) - Beslut i ärende dnr 3.4.1-18402/2024 (ON 2024/0151)
- Upprättad återrapportering till Socialstyrelsen av 2025 års statsbidrag till kommuner för att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre personer, dnr 14208/2025 (ON 2025/0033)

Beslut

Omsorgsnämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanträdesdatum
2026-04-23

§ 32

Förvaltningschefen informerar

- Förvaltningschef Patrik Glasberg inleder med att återkoppla till nämndsledamöterna kring hur arbetet fortgår med de strategiska områdena som omsorgsförvaltningen har jobbat med sedan studiebesöket till Halmstad och Kungsbacka november 2025. De strategiska områdena är; (1) Digitalisering och innovation, (2) Förebyggande och hälsofrämjande förhållningssätt samt (3) Kompetensförsörjning.
- Patrik informerar därefter att Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har undersökt möjligheterna att använda en AI-baserad transkriberingstjänst inom socialtjänsten. IMY har publicerat en rapport som bedömer att det finns rättsliga förutsättningar för att använda en sådan tjänst enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Till följd av denna rapport så kommer omsorgsförvaltningen framöver att införa ett AI-system som tryggt kan spela in och transkribera samtal mellan handläggare och omsorgstagare samt skapa automatiska sammanfattningar. Målet med införandet är att frigöra värdefull tid och möjliggöra ett mer kvalitativt, närvarande och effektivt arbete.
- Patrik Glasberg redovisar avslutningsvis statistik i form av:
 - **Statistik för februari 2026 gällande genomsnittet för antalet utskrivningsklara dagar från slutenvården:** 0,71 dagar.
 - **Boendestatistik till och med 15 mars 2026 som berör ej verkställda beslut för särskilt boende:** För somatik/äldre så har 10 kvinnor och 6 män inte fått sina beslut verkställda. Av dessa är det en kvinna och en man vars beslut överstiger 3 månader. Samtliga två har dock blivit erbjudna boende men har tackat nej till de erbjudna boendeplatserna. För demens så har 18 kvinnor och 15 män inte fått sina beslut verkställda. Av dessa är det två kvinnor och fyra män vars beslut överstiger 3 månader. Alla sex omsorgstagare har erbjudits boende men har valt att tacka nej till erbjuden plats.
 - **Personalkontinuitet i hemtjänsten för 5 april 2026:** 12,85

Beslut

Omsorgsnämnden antecknar informationen till protokollet.

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**